

PAPERS DE FRANCESC MARTÍ (Fragments, II)*

- Camí difícil, però necessari: la inspiració en la continuïtat. Tenim massa genis que s'inspiren de tant en tant, i pocs que treballin cada dia.

- L'home modern està tan preocupat de cuidar-se d'ell mateix, que tot sovint s'ignora a sí mateix.

- La por a equivocar-nos és, precisament, el que tot sovint ens fa equivocar.

- Intents de definició: Picasso, realitat feta quimera; Chagall, quimera feta realitat; Miró, quimera feta quimera.

- L'escrúpol de no voler escriure res més que coses definitives, pot esterilitzar la ment, a força de reprimir idees poc elaborades i de refusar-ne la seva objectivació. Una subtil temptació de quietisme intel·lectual, que sovint ens guanya.

- Diu Carlyle que "l'únic deure de l'home és caminar sempre endavant". Totalment d'acord. El passat només es justifica com a camí per al futur. El present és el punt d'inflexió entre els dos camins, i d'aquí adquireix el seu més gran valor. Visquem intensament el present, perquè representa conscienciar el passat i modelar el futur.

- Avui dia, tot sovint l'estètica es fa sospitosa. El dogma de l'art implicat causa força estralls, i s'oblida que l'estètica és, alhora, una autèntica filosofia, una ètica i, àdhuc, una metafísica.

- Trobar-se un mateix. Tan a la vora que ens tenim i tan que ens costa...!

- Si hom llegís, com diu que ho fa Henry Miller, per sortir d'un mateix, ¿hom escriuria per endinsar-se en si mateix?

- Variant: si hom llegeix per enriquir-se, hom podrà escriure per enriquir els altres.

- Variant: aleshores, no sé si hom escriuria per projectar-se o per contemplar-se.

- Tot està dit, d'acord amb La Bruyère. Però si es torna a dir bé, és com si es digués per primera vegada.

- Pensar, com es fa sovint, que hi ha una cultura popular, pressuposa que n'hi ha una altra de distinguida. Em sembla no solament una injustícia, sinó també una inexactitud. De cultura, només n'hi ha d'haver una. El que cal fer és que la pugui assolir tothom.

- En art no hi ha gèneres, hi ha obres. Això vol dir que un mateix sentiment podria traduir-se en diversitat d'obres, teòricament, abans de plasmar-se en una de sola. En aquesta elecció -tantes vegades inconscient- radica tot el secret de la creació artística.

- Quan es parla d'exercir la subjectivitat en la crítica, molta gent ho confon amb la ceguesa mental o el caprici. Precisament, donat el cas, cal tenir uns horitzons molt amplis, perquè la subjectivitat no sigui restrictiva sinó, tot el contrari, creativa.

- Problema artístic: llenguatge i comunicació. L'autor ha d'expressar el què sent o el què pensa, i ho pot expressar de forma que ho entengui tothom, amb un codi comú autor-lector (classicisme) o amb un codi personal, a risc de resultar intel·ligible (abstracció, hermetisme: des de Mallarmé a Joyce). No es tracta de saber quin és art o quin no ho és. o quin dels dos llenguatges és millor; és evident que tots dos són vàlids. En tot cas, es tractarà de dues formes d'art: aleshores el què si es tracta de saber és quina forma ha d'emprar l'autor: primer, per ser fidel a si mateix; i segon, per expressar unívocament allò que vol dir.

- Ser o no ser intel·ligible per a tercers, és bona mesura o incapacitat? ¿Qui domina més la llengua, un Valéry, concentrat, cercant la paraula estricta i sense guarniments; o un Ezra Pound, tumultuós, cercant on sigui -àdhuc en altres llengües- la paraula que en aquell moment convé, mitjançant el "collage" i l'associació d'idees i de mots? Es prematur dir que un és clar i l'altre és fosc: paradoxalment, al lector d'avui pot resultar més "pesat" llegir Valéry que Pound.

(* Els fragments I es publicaren a *Quadern* n.º 9, pag. 201